

Públic

EXISTEIXEN CLASSES SOCIALS A CATALUNYA?

Vicenç Navarro

Autor del capítol "Classes socials i desigualtat" del llibre *Raó de Catalunya. La societat catalana al segle XXI*. Institut d'Estudis Catalana i Enciclopèdia Catalana, 2016, i Catedràtic de Ciències Polítiques i Polítiques Públiques. Universitat Pompeu Fabra

12 de desembre de 2016

Una percepció generalitzada que es reproduïx freqüentment als principals mitjans d'informació de Catalunya, tant públics com privats, és que la majoria de la seva població forma part i es considera de classe mitjana. I, com a prova d'això, es fa referència a les enquestes que s'han fet en aquest país i que pregunten a la població sobre la seva classe social, en les quals la majoria es defineix com de classe mitjana. Però aquesta definició té lloc quan la pregunta senyala com a possibilitats de pertinença la classe *alta*, la classe *mitjana* i la classe *baixa*. La narrativa de la pregunta és: "és vostè membre de...?". L'estructura social que aquesta pregunta sembla assumir és que, bàsicament, existeix la Catalunya dels rics

(classe alta), la dels pobres (classe baixa) i la de tota la resta, que són classe mitjana.

Nogensmenys, quan a la mateixa població se li pregunta "és vostè membre de la classe alta, de la classe mitjana o de la classe treballadora?", hi ha més persones que es defineixen de classe treballadora que no pas de classe mitjana. El mateix passa, per cert, a la majoria de països capitalistes desenvolupats, incloent-hi els Estats Units, país considerat (erròniament) com el país de les classes mitjanes per antonomàsia. Sembla sorprenent, doncs, que el concepte "classe treballadora" amb prou feines aparegui als principals mitjans de comunicació, ni tampoc a la narrativa del discurs polític a Catalunya. El President de la Generalitat, Carles Puigdemont, tipifica aquesta visió quan es refereix, en els seus discursos, a les "classes mitjanes i baixes de Catalunya". Però tal sorpresa és fins i tot més gran quan un nombre important de dirigents d'esquerres eviten utilitzar també els termes "classe treballadora" i, encara més sorprenent, "lluita de classes", expressió que eviten sigui com sigui per no ser immediatament identificats com a "antiquats" per altres forces polítiques (conservadores, liberals i socioliberal), tement així que se'ls ridiculitzi.

Sí que existeixen les classes socials

S'oblida, però, que l'existència de classes socials és una constant avalada per l'evidència científica i que, en les ciències socials, hi ha categories i conceptes que són molt antics, però no per ser antics són antiquats. La llei de la gravetat és molt antiga i, tanmateix, no és antiquada. Si no s'ho creu, salti d'un quart pis i ho veurà. I molt em temo que les forces progressistes estan saltant des d'un quart pis.

No cal dir que la composició de les classes socials està constantment canviant. Per exemple, la classe treballadora que antany estava constituïda per treballadors de la manufactura, avui ho està per treballadors del sector serveis, que viuen en unes condicions de gran deteriorament en relació al seu nivell de vida, resultat del gran poder del món del capital (els propietaris i gestors de les grans empreses), que ha vist augmentar enormement els seus ingressos a costa del descens de les rendes del treball. Així, les rendes derivades de la propietat del capital a Catalunya han anat pujant, passant de representar el 42,1% de totes les rendes del país l'any 2008 a un 44,4% el 2015, mentre que les rendes del treball han descendit d'un 50,1% a un 46,7% durant el mateix període. Aquest esdeveniments no passen predominantment per causes tecnològiques (com la introducció de les tecnologies i la robòtica) o per la globalització (Suècia és un dels països més globalitzats del món, i té salaris elevats i un Estat del Benestar molt desenvolupat), sinó per decisions

polítiques que afavoreixen sistemàticament el món del capital a costa del món del treball, decisions que es prenen a nivell europeu, a nivell de l'Estat espanyol i a nivell de la Generalitat de Catalunya.

Existeix una clara evidència a nivell de la Unió Europea que, en general, a major període de govern per part de partits polítics que històricament estan arrelats a la classe treballadora, major és el nivell salarial i major és la despesa pública social al país. La diferència entre els països del nord i els del sud d'Europa rau precisament en el major poder que el món del treball dels primers ha tingut sobre els respectius Estats, versus el sud d'Europa, on tal poder i influència ha estat menor. Un exemple el trobem a Catalunya, un país de salaris baixos i escassa despesa pública social. Si bé abans de la crisi el PIB per càpita era d'un 110% de la mitjana de la UE-15, la despesa pública social per habitant, en canvi, era només un 73% d'aquella mitjana. Catalunya ha estat governada, durant la majoria del període democràtic, per un partit cristianodemòcrata i per un partit liberal, partits històricament arrelats al món empresarial.

Les causes polítiques del subdesenvolupament social de Catalunya

S'argumentarà que la causa d'aquesta situació d'endarreriment salarial i social es deu a la seva dependència de l'Estat espanyol, fet

que és cert, però només en part, ja que les lleis més importants que s'han aprovat a l'Estat espanyol, que han facilitat el descens salarial i les retallades de despesa pública social (com les reformes laborals del 2010 i 2012) han estat també aprovades pels partits governants a Catalunya. El famós dèficit fiscal no és ni l'única ni la més important causa d'aquest endarreriment social. La causa principal és el poder polític i mediàtic dels partits conservadors i liberals, que exerceixen una gran influència sobre l'Estat i sobre la Generalitat de Catalunya. Així de clar.